
Maisto ir žemės ūkio manifestas

Jaunieji žemės draugai Europa

2017

Jaunieji žemės draugai Europa dėkoja visiems, prisidėjusiems rengiant šį manifestą, ypač Jaunujų žemės draugų Europa maisto ir žemės ūkio darbo grupei.

Jaunieji žemės draugai Europa reiškia padėką už finansiinę paramą (detali informacija – <http://www.foeeurope.org/yfoee/our-funding>). Šis dokumentas negali būti traktuojamas kaip rėmėjų pozicija ir už jo turinį atsako Jaunieji žemės draugai Europa. Rėmėjai neatsako už informacijos, pateiktos šiame dokumente, bet kokį panaudojimą.

Tekstą paruošė daug šaunių Jaunujų žemės draugų Europa maisto ir žemės ūkio darbo grupės savanorių, piešiniai – Alejandro Gil, maketavimas Juli Okropiridse, vertimą lietuvių kalba paruošė Ekologinio klubo „Žvejone“ savanoriai.

ĮVADAS

Mūsų natūralus gamtos pasaulis yra pavojuje ir mūsų sveikata blogėja. Tam didelę įtaką turi neatsakinga ir nesąžininga maisto gamyba Europoje bei daugumos europiečių vartotojiškas gyvenimo būdas. Didžioji dalis maisto yra gaminama masiškai ir chemiškai apdorojama pramoniniuose ūkiuose, kuriuose vyrauja neatsakingas požiūris ir pelno siekimas. Tai neigiamai veikia mus ir būsimas kartas. Tačiau yra įmanoma kitokia gyvensena – gyvensena, pagrįsta morale, pagarba, sąmoningumu, draugyste, pagalba, bendradarbiavimu ir sąžine. Jaunųjų žemės draugų Europa maisto ir žemės ūkio vizijos pagrindas – mažos, save išlaikančios, darniai su gamta sugyvenančios sodybos, kuriose auginamas įperkamas, vietoje perduodamas, sveikas ir maistingas maistas. Dabartinę maisto sistemą būtina keisti ir mes, Jaunieji žemės draugai Europa, esame pasiruošę už tai kovoti.

KAS BLOGAI?

Gamtiniai ištekliai ir bioįvairovė

Esama žemės ūkio sistema eikvoja gamtinius išteklius ir kelia grėsmę gamtinei aplinkai, bioįvairovei, ekosistemos gebai atsistatyti. Tai gali sukelti visos Žemės ekosistemos griūtį. Tai privalo baigtis.

Žemė

Intensyvus pramoninis gyvulių auginimas dažnai nepaiso gyvūnų gerovės standartų, kelia pavojų visuomenės sveikatai, teršia aplinką ir eikvoja derlingų žemių plotus pašarų auginimui.

Miškų kirtimas ir kertinių ekosistemų nykimas yra susijęs su naudojama lydininės žemdirbystės praktika, kada kertami miškai, siekiant išlaisvinti plotus žemės ūkiui. Tokiu būdu nyksta derlingas dirvožemis ir bioįvairovė.

Didėja konkurencija tarp žemės naudojimo ne tik maistui, bet ir gyvulių pašarui, biokurui, biomasei ir t. t. Tai sukelia dirvožemio eikvojimą, bioįvairovės nykimą ir žemės kainų augimą.

Nykstant kenkėjų priešams trikdoma gamtinė pusiausvyra, todėl **vis daugiau chemikalų naudojama intensyviuose monokultūrų plotuose**. Tai sukelia gamtinės įvairovės ir dešimtmečiais atrenkamų ir prisitaikiusių prie vietinių sąlygų tradicinių augalų sėklų įvairovės mažėjimą.

Ekologiniai ūkiai apima tik 0.9 % visos dirbamos žemės, o jų produkcija brangi. Produkcijos aukštą kainą ir lėtą ekologinių ūkių plėtrą dalinai sąlygoja ilgos, brangios, biurokratiškos sertifikacijos procedūros, ekonominė rizika ir paramos trūkumas.

Vanduo

Netvarus vandens naudojimas. Apie 70 % gėlo vandens sunaudoja žemės ūkis. Tai sekina paviršinius ir požemius vandens išteklius, todėl didėja geriamo vandens trūkumas.

Trašų naudojimas intensyvioje žemdirbystėje tapo norma, nes reikalinga palaikyti alinamo dirvožemio maisto medžiagų balansą. Trašų perteklius patenka į vandens telkinius, jie eutrofikuojami, todėl vandens ekosistemos degraduoja, nyksta, jose kyla toksinių dumblių žydėjimai ir deguonies trūkumas.

Industrinė žvejyba sukelia vandens buveinių, ekosistemų destruktiją, rūšių mažėjimą, atima tradicinį pragyvenimo šaltinį iš vietinių žvejų. Dauguma pagaunamų žuvų (tunas, menkė, jūrinis ešerys) yra ekosistemos mitybinės grandinės viršuje ir jų išgaudymas sukelia viso mitybinio tinklo sutrikimą. ES reglamentai leidžia nereikalingą laimikį išmesti atgal į jūrą.

Medžiagos

Intensyvi žemdirbystė yra priklausoma nuo iškastinio kuro ir nedarni, nes vienos kalorijos maisto pagaminimui reikia 10 kalorijų kuro. Žemės ūkio ir žvejybos pramonės šakos yra labai priklausomos nuo kuro trašų pesticidų gamybai, žemės ūkio technikai, drėkinimui taip pat maisto transportavimui, šiltnamių šildymui.

Genetiškai modifikuoti organizmai (GMO) naudojami su siekiu, kad GM augalai būtų atsparūs tam tikriems herbicidams. Masinis herbicidų naudojimas katastrofiškai veikia

ekosistemas ir kelia pavojų bioįvairovei. Be to GM sėklų patentavimas neužtikrina maisto saugos, o kuria hierarchinę ir nestabilią maisto sistemą, kurioje agrokoorporacijos eliminuoja mažus gamintojus. GMO poveikis žmogaus sveikatai vis dar yra nežinomas.

Oras

Esamos žemės ūkio šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos siekia 13 % bendros šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos (18 % kartu su emisijomis dėl miškų kirtimo). Didėjančios šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos kelia dažnesnes karščio bangas, sausras, potvynius ir kitas ekstremalias klimato situacijas.

Prekyba

Maisto prekybos sistemoje kaina priklauso nuo pasiūlos ir paklausos, o produktas kainuoja mažiau, kada gaminamas dideliais kiekiais. Taigi, didelės kompanijos turi pranašumą prieš mažus gamintojus ir todėl dominuoja maisto rinkoje.

Agropramonė masiškai subsidijuojama. Europoje 80 % visų subsidijų skiriamos 18 % ūkininkų. Kuras taip pat subsidijuojamas. Tai suteikia industriniams ūkiams dar didesnę pranašumą prieš ūkininkaujančius ekologiškai.

Į maisto kainas nėra įskaičiuojami ekologiniai kaštai, susiję su transportavimu, ekosistemų nykimu, vandens tarša, atliekų tvarkymu. Skaidrumo trūkumas sudaro galimybes dideliems ir staigiems maisto kainų šuoliams.

Teisėtvara ir įstatymai palaiko esamą nedarnią situaciją. ES Bendroji žemės ūkio politika pritaria pigesnių produktų importui iš kitų šalių, kur gamybos savikaina yra mažesnė. Europos daržovių ir vaisių dydžio ir formos reguliavimai sukelia pilnaverčio maisto išmetimą. Tarptautinė prekyba mažina aplinkos apsaugos standartus.

Daugiau informacijos apie Jaunuosius žemės draugus
Europa:

www.youngfoee.org

Kontaktai:

Young Friends of the Earth Europe

Rue d'Edimbourg 26

Briuselis 1050

Belgija

Tel.: + 32474847557

Daugiau informacijos apie Ekologinį klubą „Žvejonė“:

www.zvejone.lt

Kontaktai:

Ekologinis klubas „Žvejonė“

Taikos pr. 42-3

LT-91216 Klaipėda

El. paštas zvejone@zvejone.lt

Tel. ir faks.+370 46 380650